

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય

વિરુદ્ધ

કાંડા ગોપાલુડુ

સપ્ટેમ્બર ૨૭, ૨૦૦૫

[એચ. કે. સેમા અને પી. પી. નાઓલેકર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦-કલમ ૩૦૨-ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧ થી ૩ સમક્ષ આરોપી દ્વારા કથિત રીતે કરાયેલી ન્યાયેતર કબૂલાત તેમજ તપાસ અધિકારી અને ડૉક્ટરના પુરાવાના આધારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે- પરંતુ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે-અપીલ પર, યોજવામાં આવે છે:આરોપીએ અજાણ્યાઓ સમક્ષ કબૂલાત કરી હોવાનો હાઈકોર્ટનો તર્ક પુરાવાની વિરુદ્ધ છે, તેથી ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧, ૨ અને ૩ ની વિફૂત-જુબાની સુસંગત હોવાનું જણાયું-તપાસ અધિકારીનો પુરાવો ડૉક્ટરના

પુરાવા દ્વારા સામગ્રી વિગતોમાં સારી રીતે સમર્થન આપે છે-આરોપીની અરજી કે મૃતકએ તબીબી પુરાવા દ્વારા સંપૂર્ણપણે ખોટી રીતે આત્મહત્યા કરી હતી, તેથી આરોપી સામે સંજોગોની સાંકળમાં વધારાની કડી તરીકે લઈ શકાય છે.

પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨:

એક્સ્ટ્રા-જ્યુડિશિયલ કન્ફેશન-એડમિસિબિલિટી ઓફ-હેલ્ડ, સ્વીકાર્ય છે જો તે આત્મવિશ્વાસને પ્રેરિત કરે અને સ્વેચ્છાએ કરવામાં આવે.

સાક્ષીની તપાસ-વિલંબ-અસર-હાથ ધરવામાં આવી:ઘટનાના લગભગ ચાર વર્ષ પછી ફરિયાદી સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવી રહી છે, તે ગાણિતિક ચોકસાઈ સાથે રજૂ થવાની અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી-માનવ યાદો સમય જતાં ઝાંખી પડવા માટે યોગ્ય છે.

ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧,૨ અને ૩ સમક્ષ કથિત રીતે કરેલા ન્યાયેતર કબૂલાતના આધારે પ્રતિવાદીને આઈ.પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી સાક્ષી-૯ના પુરાવા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો, તપાસ અધિકારી ફરિયાદી સાક્ષી-૫, ડૉક્ટરના પુરાવા દ્વારા સમર્થન આપે છે.જોકે ઉચ્ચ અદાલતે આ આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો કે

ફરિયાદી સાક્ષી-૧ અને ફરિયાદી સાક્ષી-૨ અજાણ્યા હતા અને પ્રતિવાદીને ફરિયાદી સાક્ષીઓ-૧,૨ અને ૩ સમક્ષ અતિરિક્ત ન્યાયિક કબૂલાત કરવાનું કોઈ કારણ નહોતું.ઉચ્ચ અદાલતે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ અને ૨ ના નિવેદનોને વિરોધાભાસ અને કૃત્રિમતાથી ભરેલા ગણાવ્યા હતા, જોકે તેણે તેના સંદર્ભમાં કોઈ કારણ આપ્યું ન હતું.તેથી રાજ્ય દ્વારા હાલની અપીલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું : ૧.૧. ન્યાયેતર કબૂલાત સ્વીકાર્ય છે જો તે આત્મવિશ્વાસને પ્રેરિત કરે અને સ્વેચ્છાએ કરવામાં આવે.આરોપીએ કોઈ અજાણી વ્યક્તિ સમક્ષ કબૂલાત નિવેદન આપ્યું હોવાનો હાઈકોર્ટનો તર્ક સંપૂર્ણપણે વિફલ છે.રેકૉર્ડ પરના પુરાવા દર્શાવે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી-૧ ગામનો સરપંચ છે જ્યારે ફરિયાદી સાક્ષી-૨ અને ફરિયાદી સાક્ષી-૩ ગ્રામ ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ સભ્યો છે.
[૬૪૬-એ-બી]

૧.૨. ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ ની લાંબી ક્રોસ-એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવી હતી.સાક્ષીઓને એવું સૂચન પણ આપવામાં આવ્યું ન હતું કે કબૂલાત દૂષિત અને બિન-સ્વૈચ્છિક હતી અથવા તે બળજબરી, પ્રલોભન અથવા તરફેણના વચન દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી.[૬૪૬-ડી]

ગુરાસિંહ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, [૨૦૦૧] ૨ એસ.સી.સી. ૨૦૫, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૧.૩. ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ ની જુબાની સુસંગત છે.જોકે પ્રતિવાદીએ ધ્યાન દોર્યું હતું કે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ ના પુરાવામાં વિરોધાભાસ છે કે આરોપીએ તેમની સમક્ષ જણાવ્યું ન હતું કે તે તેમની પાસેથી રક્ષણ મેળવવા માટે આવ્યો હતો, પરંતુ આ વિસંગતતાને વિરોધાભાસ તરીકે ગણી શકાય નહીં જે ફરિયાદી પક્ષ માટે જીવલેણ હશે.સાક્ષીના નિવેદનમાં દરેક વિસંગતતાને કાર્યવાહીના કેસ માટે જીવલેણ ગણી શકાય નહીં.જે વિસંગતતા ફરિયાદી પક્ષ માટે જીવલેણ નથી તે કોઈ નબળાઈ પેદા કરતી નથી.આ ઘટનાના લગભગ ચાર વર્ષ પછી ફરિયાદી સાક્ષી-૨ની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.સમયની સાથે માનવ સ્મૃતિઓ ઝાંખી પડી જાય છે.લગભગ ચાર વર્ષ વીતી ગયા પછી, એવી અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી કે સાક્ષી ગાણિતિક ચોકસાઈ સાથે જુબાની આપી શકે.[૬૪૯-સી-ડી]

૨. મૃતકનો મૃતદેહ ફૂવાના પાણીમાં તરતો જોવા મળ્યો હતો.તપાસ અહેવાલ તૈયાર કરતી વખતે મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઇજાઓ વિશે તપાસ અધિકારીનું નિવેદન એક્ઝિબિટ-પી-૫ ખાસ કરીને ડૉક્ટર, ફરિયાદી સાક્ષી ૫ ના પુરાવા દ્વારા સામગ્રીમાં સારી રીતે સમર્થન મળ્યું છે.ડૉક્ટરે અભિપ્રાય આપ્યો

હતો કે પોસ્ટમોર્ટમ તપાસના લગભગ ૧૮ થી ૨૦ કલાક પહેલા ગળું દબાવી દેવાને કારણે મૃતકનું શ્વાસ રૂંધાઈ જવાને કારણે મૃત્યુ થયું હતું.[૬૪૯-ઈ-એફ; ૬૪૮-જી]

૩. આરોપી સામેના નિર્દોષ પુરાવા ઉપરાંત, આરોપી સામે સ્પષ્ટ રીતે વધુ એક મજબૂત ગુનાહિત સામગ્રી છે.૩૧૩ સી. આર. હેઠળ તેમના નિવેદનમાંપી. સી. આરોપીએ કોઈ પણ ગુનો કરવાનો ઇનકાર કરતી વખતે દલીલ કરી હતી કે મૃતકએ આત્મહત્યા કરી છે.તેમની ચોક્કસ દલીલ કે મૃતકએ આત્મહત્યા કરી હતી કારણ કે તેણીને કોઈ સમસ્યા નહોતી, તે ડોક્ટર, પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૫ ના તબીબી પુરાવા દ્વારા સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવામાં આવી છે, જેમણે આત્મહત્યાના મૃત્યુને સ્પષ્ટપણે નકારી કાઢ્યું હતું.આરોપીએ ખોટી અરજી કરી છે અને આ અરજીને સંજોગોની સાંકળમાં વધારાની કડી તરીકે લઈ શકાય છે.આરોપી સામે અન્ય ગુનાહિત સામગ્રી માનવ લોહીથી રંગાયેલા શર્ટની જમી છે.[૬૪૯-ઈ; ૬૫૦-એફ]

સ્વપન પાત્રા અને અન્યો વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૯ એસ. સી. સી. ૨૪૨ અને મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિરુદ્ધ સુરેશ, [૨૦૦૦] ૧ એસ. સી. સી. ૪૭૧ નો ઉલ્લેખ છે.

જ. અગાઉ જણાવેલા પરિસ્થિતિમાં, ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની સાથે સાથે નિર્દોષ જાહેર કરવાની નોંધમાં તથ્યોમાં પણ ગંભીર ભૂલ કરી છે. આરોપીની દોષિત ઠેરવવાના ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.
[૬૫૦-૭]

ફોજદારી અપીલીય હુકમત : ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૦૧૮/૧૯૯૮.

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૩૬૩/૧૯૯૬ માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૦૮/૦૮/૧૯૯૬ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે શ્રીમતી ડી. ભારતી રેડ્ડી.

પ્રતિવાદી માટે સુશ્રી સુષમા મનચંદા.

કોર્ટનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

સેમા, ન્યાયમુર્તી, પ્રતિવાદીને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી સાક્ષી ૧, ૨ અને ૩ સમક્ષ કરવામાં આવેલી ન્યાયેતર કબૂલાત પર આધાર રાખીને

પ્રતિવાદીને દોષી ઠેરવ્યો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૯ના પુરાવા પર પણ આધાર રાખ્યો હતો, તપાસ અધિકારી પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૫, ડૉક્ટરના પુરાવા દ્વારા સમર્થન આપે છે.આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે આરોપી પ્રતિવાદીને નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો.

આ અપીલ રાજ્ય દ્વારા વિશેષ પરવાનગી દ્વારા પસંદ કરવામાં આવે છે.

ઉચ્ચ અદાલતે આ આધાર પર નિર્દોષ જાહેર કરવાનો ચુકાદો નોંધ્યો હતો કે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨, જેમની સામે આરોપીએ ન્યાયેતર કબૂલાત કરી હતી, તે અજાણ્યા છે અને પ્રતિવાદી માટે ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ સમક્ષ ન્યાયેતર કબૂલાત કરવાનું કોઈ કારણ નથી.ઉચ્ચ અદાલતે એવું પણ શોધી કાઢ્યું હતું કે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ ના નિવેદનો વિરોધાભાસ અને કૃત્રિમતાથી ભરેલા હતા.આ આધાર પર આરોપીને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ ના નિવેદનો વચ્ચેના કથિત વિરોધાભાસ અંગે કોઈ કારણ આપ્યું નથી અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના નિર્ણયને બિલકુલ સમર્થન આપવામાં આવ્યું નથી.હવે તે કાયદાનો સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે ન્યાયિક નિર્ણય કારણો પર આધારિત હોય છે.અમને ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ ના પુરાવા દ્વારા લેવામાં આવ્યા છે, જેમની સામે આરોપીએ ન્યાયેતર કબૂલાત કરી હતી.હવે તે કાયદાનો સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે જો તે

વિશ્વાસને પ્રેરિત કરે અને સ્વેચ્છાએ કરવામાં આવે તો ન્યાયેતર કબૂલાત સ્વીકાર્ય છે.આરોપીએ કોઈ અજાણી વ્યક્તિ સમક્ષ કબૂલાત નિવેદન આપ્યું છે તેવું ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું તર્ક સંપૂર્ણપણે વિકૃત છે.રેકૉર્ડ પરના પુરાવા દર્શાવે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી-૧ ગામનો સરપંચ છે, ફરિયાદી સાક્ષી ૨ અને ૩ પણ ગ્રામ ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ સભ્યો છે.

તે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ છે કે આરોપી ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ના ઘરે આવ્યો હતો જ્યાં ફરિયાદી સાક્ષી ૨ અને ૩ એક સાથે બેઠા હતા અને ચેટિંગ કરી રહ્યા હતા અને તેણે સ્વેચ્છાએ તેમની સામે અતિરિક્ત ન્યાયિક કબૂલાત કરી હતી.તે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પણ છે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ પોલીસ સ્ટેશનમાં ગયા હતા અને એફ. આઈ. આર. દાખલ કરી હતી જ્યારે ફરિયાદી સાક્ષી ૩ ફરિયાદી સાક્ષી ૧ ના ઘરે આરોપી સાથે હતા.તે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓમાં પણ છે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૮ એ ફરિયાદી સાક્ષી ૧ના ઘરેથી આરોપીની ધરપકડ કરી હતી.

ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧,૨ અને ૩ ની લાંબી કોસ-એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવી હતી.સાક્ષીઓને એવું સૂચન પણ આપવામાં આવ્યું ન હતું કે કબૂલાત દૂષિત અને સ્વૈચ્છિક હતી અથવા તે બળજબરી, પ્રલોભન અથવા તરફેણના વચન દ્વારા મેળવવામાં આવી હતી.ગુરાસિંહ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, [૨૦૦૧] ૨ એસ. સી. સી. ૨૦૫ના કેસમાં, આ અદાલતે એસ. સી. સી. પૃષ્ઠ ૨૧૨ પર

ફક્ત ૬માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

"તે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે કે ન્યાયેતર કબૂલાત, જો સાચી અને સ્વૈચ્છિક હોય, તો અદાલત દ્વારા આરોપીઓને કથિત ગુના માટે દોષિત ઠેરવવા માટે તેના પર આધાર રાખી શકાય છે. પુરાવા તરીકે ન્યાયેતર કબૂલાતની સહજ નબળાઈ હોવા છતાં, જ્યારે બતાવવામાં આવે કે આવી કબૂલાત એવી વ્યક્તિ સમક્ષ કરવામાં આવી હતી કે જેની પાસે ખોટી રીતે કહેવાનું કોઈ કારણ નથી અને જેની સામે તે એવા સંજોગોમાં કરવામાં આવે છે જે નિવેદનને સમર્થન આપે છે ત્યારે તેને અવગણી શકાય નહીં. રાવ શિવ બહાદુર સિંહ વિરુદ્ધ વિંધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, એ. આઈ. આર. (૧૯૫૪) એસ. સી. ૩૨૨ માં અગાઉના ચુકાદા પર આધાર રાખીને આ અદાલતે ફરીથી મગહર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, [૧૯૭૫] ૪ એસ. સી. સી. ૨૩૪ માં ચુકાદો આપ્યો હતો કે આરોપી દ્વારા સાક્ષીઓ સમક્ષ કરવામાં આવેલા ન્યાયેતર કબૂલાતના સ્વરૂપમાં પુરાવાને હંમેશા દૂષિત પુરાવા ન કહી શકાય. આવા પુરાવાઓની પુષ્ટિ માત્ર પુષ્કળ સાવધાની દ્વારા જ જરૂરી છે. જો અદાલત સાક્ષીને માને છે કે જેની સામે કબૂલાત કરવામાં આવી છે અને સંતોષ થાય છે કે કબૂલાત સાચી હતી અને સ્વેચ્છાએ કરવામાં આવી હતી, તો દોષિત ઠેરવવાનો આધાર માત્ર આવા પુરાવા પર જ થઈ શકે છે. નારાયણ સિંહ વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય,

[૧૯૮૫] ૪ એસ. સી. સી. ૨૬ માં આ અદાલતે ચેતવણી આપી હતી કે ફોજદારી કેસનો પ્રયાસ કરતી અદાલત આ ધારણા સાથે શરૂ કરવા માટે તૈયાર નથી કે ન્યાયેતર કબૂલાત હંમેશા નબળા પ્રકારનો પુરાવો હોય છે. તે સંજોગોની પ્રકૃતિ, કબૂલાત ક્યારે કરવામાં આવે છે તે સમય અને આવા કબૂલાત માટે બોલનારા સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા પર નિર્ભર રહેશે. ફોજદારી કેસોમાં સામાન્ય ઘટના એવા ન્યાયેતર કબૂલાતને પાછી ખેંચવી એ આવા કબૂલાતના આધારે ફરિયાદી પક્ષના કેસને નબળો પાડશે નહીં. કિશોર ચંદ વિરુદ્ધ હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય, [૧૯૯૧] ૧ એસ. સી. સી. ૨૮૬ માં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે એક અસંદિગ્ધ ન્યાયેતર કબૂલાત ઉચ્ચ સંભવિત મૂલ્ય બળ ધરાવે છે કારણ કે તે ગુનો કરનાર વ્યક્તિમાંથી ઉદ્ભવે છે અને પુરાવાઓમાં સ્વીકાર્ય છે જો તે શંકા અને કોઈપણ જૂઠાણાના સૂચનથી મુક્ત હોય. જો કે, કથિત કબૂલાત પર આધાર રાખતા પહેલા, અદાલતને સંતોષ થવો જોઈએ કે તે સ્વૈચ્છિક છે અને તે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૪ હેઠળ કલ્પના કરાયેલ પ્રલોભન, ધમકી અથવા વચનનું પરિણામ નથી અથવા કલમ ૨૫ અને ૨૬ ને અવગણવા માટે શંકાસ્પદ સંજોગોમાં લાવવામાં આવ્યું હતું. અદાલતએ આસપાસના સંજોગો પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે કે કેમ તે જાણવા માટે કે શું આવી કબૂલાત કોઈ અયોગ્ય અથવા કોલેટરલ વિચારણા અથવા કાયદાના ઉદ્દેશ ધનથી પ્રેરિત નથી કે જે સૂચવે છે કે તે

સાચું ન હોઈ શકે.તમામ સંબંધિત સંજોગો જેમ કે જે વ્યક્તિને કબૂલાત કરવાનો સમય અને સ્થળ આપવામાં આવે છે, જે સંજોગોમાં તે કરવામાં આવી હતી તેની તપાસ કરવી પડશે.આ જ અસર માટે બલદેવ રાજ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, [૧૯૯૧] પૂરક ૧ એસ. સી. સી. ૧૪ માં ચુકાદો છે.પ્યારા સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, [૧૯૭૭] ૪ એસ. સી. સી. ૪૫૨ મદન ગોપાલ કક્કડ વિરુદ્ધ નવલ દુબે, [૧૯૯૨] ૩ એસ. સી. સી. ૨૦૪ માં આ અદાલતના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે બિન-ન્યાયિક કબૂલાત જે બળજબરી, તરફેણ અથવા ખોટી આશાના વચન દ્વારા મેળવવામાં આવતી નથી અને સંપૂર્ણ અને સ્વૈચ્છિક પ્રકૃતિની છે, તેને સમર્થન વિના પણ દોષિત ઠેરવવાનો આધાર બનાવી શકાય છે.

ફરિયાદી સાક્ષી-૯, જે તપાસ અધિકારી છે, તેમણે જુબાની આપી હતી કે તેમને ૨૫/૦૧/૧૯૯૨ પર સવારે લગભગ ૮-૩૦ વાગ્યે માહિતી મળી હતી અને તેઓ હુકુમ્પેટા પોલીસ સ્ટેશન દોડી ગયા હતા અને લગભગ ૯-૩૦ વાગ્યે ત્યાં પહોંચ્યા હતા અને ત્યાં તેમને ફરિયાદી સાક્ષી-૮ પાસેથી એફ. આઈ. આર. ની નકલ મળી હતી અને તેમણે તપાસ હાથ ધરી હતી.તપાસ દરમિયાન તેણે ફરિયાદી સાક્ષી-૧ના ઘરેથી આરોપીની ધરપકડ કરી હતી અને વહીવટકર્તા ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ની હાજરીમાં તેની પૂછપરછ કરી હતી.તેણે આરોપીના

શર્ટ પર લોહીના ડાઘા પણ જોયા જે આરોપીએ પહેર્યા હતા અને તેમને એમ. ઓ. ૫ તરીકે ચિહ્નિત પ્રદર્શન-પી-૨ ના આવરણ હેઠળ જમ કર્યા હતા. ઘટના સ્થળે ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ ની હાજરીમાં આરોપી દ્વારા તેનું નેતૃત્વ પણ કરવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદી સાક્ષી ૧ અને ૨ ની હાજરીમાં ઘટના સ્થળેથી તેણે પ્રદર્શન-પી-૩ કવર હેઠળ જમી કરી અને એમ. ઓ. ૧ અને ૨ જમ કરી અને એક સ્કેચ નકશો તૈયાર કર્યો. ઘટના સ્થળ પરથી આરોપીએ તપાસ અધિકારી અને અન્ય લોકોનું નેતૃત્વ કર્યું હતું જ્યાં મૃતકનો મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો. મૃતદેહ કૂવામાં તરતો જોવા મળ્યો હતો. મૃતકના પિતા ફરિયાદી સાક્ષી ૬ દ્વારા મૃતદેહની ઓળખ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે પાણીની ઊંડાઈ માત્ર દોઢ ફૂટ હતી. તપાસ અહેવાલ એક્ઝિબિટ-પી-૫ છે. તપાસ અધિકારીને મૃતકના નાકની ટોચ પર ઇજાઓ, જમણા નસકોરાં, ગરદન અને ગળા પર નખના નિશાન મળ્યા હતા. તેને જમણા અને ડાબા ઘૂંટણ પર ઘર્ષણ અને મૃતકના બંને ગાલ પર કરડવાના નિશાન પણ મળ્યા હતા. તપાસ અહેવાલ તૈયાર કરતી વખતે મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઇજાઓ વિશે તપાસ અધિકારીનું નિવેદન એક્ઝિબિટ-પી-૫ ખાસ કરીને ડૉક્ટર, ફરિયાદી સાક્ષી-૫ ના પુરાવા દ્વારા સામગ્રીમાં સારી રીતે સમર્થન મળ્યું છે. ડૉક્ટર, ફરિયાદી સાક્ષી-૫ ને નીચેની ઇજાઓ મળી:

૧. નાકની ટોચ પર ફાટી ગયેલી ઇજા, નાકના બંને મધ્ય છેડા લગભગ ૧ "x

- ૧/૪" x ઊંડા કોમલાસ્થિ માપતા જખમ દર્શાવે છે;
૨. બંને કોણીઓ પર પાછળના પાસા પર લગભગ ૩/૪ "x ૧/૪" કદ માપવા માટેનું ઘર્ષણ;
૩. ગરદનની બંને બાજુઓ પર ડાબી બાજુએ લગભગ ૪ અને જમણી બાજુએ ૬ જેટલું ઘર્ષણ હોય છે, જેનું કદ લગભગ ૧/૨ "x ૧/૪" હોય છે; તેનો રંગ લાલ હોય છે.
૪. જમણા ઘૂંટણ પર લગભગ ૧/૫ "વ્યાસ, લાલ બદામી રંગનું ઘર્ષણ હોય છે.
૫. જાંઘના બાજુની બાજુના ઉપરના ૧/૩ ભાગ પર "X +" ના આકારમાં હાજર ડાઘનું નિશાન.

આંતરિક તપાસ પર ડૉક્ટરને નીચે મુજબ જાણવા મળ્યું:— છાતી ખોલવા પર બંને ફેફસાં લાલ રંગના બદામી રંગના હતા, કાપેલો ભાગ ગીચ દેખાતો હતો.ખાસ કંઈ ન દબાવવા પર, હૃદય; સામાન્ય કદ અને આકાર, રંગમાં લાલ.કટ સેક્શન જમણા ચેમ્બરમાં લોહીના ગંઠાવાનું દર્શાવે છે.જીવંત; રંગમાં ઘેરા લાલ રંગનો કથ્થઈ રંગ.કદ અને આકારમાં સામાન્ય.વિભાગને કાપો ખાસ કંઈ નહીં.પિત્તાશય ભરેલું છે.સામાન્ય કદમાં ગુલાબી લાલ જાંબલી રંગ.કટ વિભાગ ભીડ દર્શાવે છે.કિડની; બંને કિડની લાલ રંગની હોય છે.કટ વિભાગ ભીડ દર્શાવે છે.આંતરડાના રંગ ઝાંખા લાલ રંગના હોય છે.પેટનો રંગ આછા લાલ રંગનો હોય છે, તેમાં લગભગ ૪ ઑંસ અર્ધ-પચેલી ખાદ્ય સામગ્રી હોય છે.સફેદ

રંગ.મૂત્રાશય:ખાલી કરો.આંતરડાના:કદ અને આકારમાં સામાન્ય.વિભાગને કાપો ખાસ કંઈ નહીં.

ડૉક્ટરે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે મૃતકનું મૃત્યુ પોસ્ટમોર્ટમ તપાસના લગભગ ૧૮ થી ૨૦ કલાક પહેલા ગળું દબાવીને શ્વાસ રૂંધાઈ જવાને કારણે થયું હોવાનું જણાય છે.

ડોક્ટર, ફરિયાદી સાક્ષી-પએ કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં એ સૂચનને નકારી કાઢ્યું હતું કે મૃત્યુ આત્મહત્યા છે.ડૉક્ટરે આત્મહત્યાને સ્પષ્ટપણે નકારી કાઢી હતી.તેમણે જણાવ્યું હતું કે ફેફસાંને સંકોચાઈ જવાથી શ્વાસ રૂંધાઈ જવાથી ડૂબી જવાના કિસ્સામાં કાપેલા ભાગમાંથી લોહીથી રંગેલું ફીણવાળું પ્રવાહી નીકળશે.ડૂબી જવાથી શ્વાસ રૂંધાઈ જવાને કારણે મૃત્યુ થાય તો નાક અને મોં બંનેમાંથી લોહીથી રંગાયેલું પ્રવાહી બહાર આવશે.શ્વાસ રૂંધાઈ જવાને કારણે ડૂબી જવાથી મૃત્યુના કિસ્સામાં ગરદનમાં કોઈ સોજો નહીં આવે.ડૉક્ટરે એ સૂચનને નકારી કાઢ્યું છે કે પથરીની ધાર પર અચાનક પડવાથી હાયોઈડ હાડકાનું ફ્રેક્ચર પણ થશે.

અમને ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ ના પુરાવા દ્વારા લેવામાં આવ્યા છે, જેમની સામે આરોપી દ્વારા ન્યાયેતર કબૂલાત કરવામાં આવી છે.ફરિયાદી પક્ષના

સાક્ષીઓ ૧,૨ અને ૩ ની જુબાની સુસંગત છે.પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે ધ્યાન દોર્યું હતું કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ ૧ અને ૨ ના પુરાવામાં વિરોધાભાસ છે કે આરોપીએ તેમની સમક્ષ જણાવ્યું ન હતું કે તે તેમની પાસેથી રક્ષણ માંગવા આવ્યો હતો.અમારા મતે, આ વિસંગતતાને એક વિરોધાભાસ તરીકે ગણી શકાય નહીં જે કાર્યવાહીના કેસ માટે જીવલેણ હશે.સાક્ષીના નિવેદનમાં દરેક વિસંગતતાને કાર્યવાહીના કેસ માટે જીવલેણ ગણી શકાય નહીં.જે વિસંગતતા ફરિયાદી પક્ષ માટે જીવલેણ નથી તે કોઈ નબળાઈ પેદા કરતી નથી.આ ઘટના ૨૪/૦૧/૧૯૯૨ પર બની હતી અને લગભગ ચાર વર્ષ પછી ૨૨/૦૧/૧૯૯૬ પર ફરિયાદી સાક્ષી-૨ની તપાસ કરવામાં આવી હતી.સમયની સાથે માનવ સ્મૃતિઓ ઝાંખી પડી જાય છે.લગભગ ચાર વર્ષ વીતી ગયા પછી, એવી અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી કે સાક્ષી ગાણિતિક ચોકસાઈ સાથે જુબાની આપી શકે.

આરોપી સામેના નિર્દોષ પુરાવા ઉપરાંત આરોપી સામે સ્પષ્ટ રીતે વધુ એક મજબૂત ગુનાહિત સામગ્રી છે.૩૧૩ હેઠળ પોતાના નિવેદનમાં આરોપીએ કોઈ પણ ગુનાનો ઈનકાર કરતી વખતે એવી દલીલ કરી હતી કે મૃતકએ આત્મહત્યા કરી છે.તેમની ચોક્કસ દલીલ હતી કે મૃતકએ આત્મહત્યા કરી હતી કારણ કે તેણીને કોઈ સમસ્યા નહોતી.ડોક્ટર, પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૫ ના તબીબી પુરાવા દ્વારા આ અરજી સંપૂર્ણપણે ખોટી છે.અમને એવું માનવા માટે કોઈ ખચકાટ નથી

કે તેમણે ખોટી અરજી કરી છે અને આ અરજીને સંજોગોની સાંકળમાં વધારાની કડી તરીકે લઈ શકાય છે.

સ્વપન પાત્રા અને અન્યો વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, [૧૯૯૯] ૯ એસ. સી. સી. રજરના કેસમાં આ અદાલતે એસ. સી. સી. પાનું ૨૪૩ પર ફક્ત જમાં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:—

"તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના કિસ્સામાં જ્યારે આરોપી સમજૂતી આપે છે અને તે સમજૂતી ખોટી હોવાનું જણાય છે ત્યારે તે સાંકળને પૂર્ણ કરવા માટે સંજોગોની સાંકળમાં વધારાની કડી પ્રદાન કરે છે. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને લાગુ પાડતા, અમને એવું માનવા માટે કોઈ ખચકાટ નથી કે આ કેસમાં સ્થાપિત સંજોગો અપીલકર્તા સ્વપન પાત્રા સામે હત્યાના આરોપને સાબિત કરવા માટે સંજોગોની સાંકળને પૂર્ણ કરે છે અને તેથી, અપીલકર્તા સ્વપન પાત્રાની દોષિતતાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ સમર્થન આપવું પડશે. જ્યાં સુધી અન્ય બે અપીલકર્તાઓની વાત છે, અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, સંબંધિત સમયે ગૃહમાં તેમની હાજરી વિશે કોઈ સકારાત્મક પુરાવા ન હોવા છતાં, અગાઉ વર્ણવેલ અન્ય તમામ સંજોગો સ્થાપિત થાય તો પણ તેમને દોરવાનું મુશ્કેલ છે અને તેથી, તેઓ નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશના

હકદાર છે.

"મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિરુદ્ધ સુરેશ, [૨૦૦૦] ૧ એસ. સી. સી. ૪૭૧ ના કિસ્સામાં, એસ. સી. સી. પાનું ૪૮૦ પર ફકરા ૨૭ માં નીચે પ્રમાણે પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું હતું:—

"તે ખેદજનક છે કે ડિવિઝન બેન્ચે ફરિયાદી સાક્ષી-૨૨ ડૉ. નંદ કુમાર દ્વારા બોલાયેલા આરોપી સામેના સૌથી પ્રચંડ ગુનાહિત સંજોગોને વ્યવહારીક રીતે રદ કરી દીધા હતા.અમે અગાઉ એ ઇજાઓ તરફ ધ્યાન દોર્યું છે જે ડૉક્ટરે જ્યારે ૨૫/૧૨/૧૯૯૫ પર આરોપીની તપાસ કરવામાં આવી ત્યારે તેના પર નોંધ્યું હતું.ઉપરોક્ત ગુનાહિત પરિસ્થિતિની નોંધપાત્ર અસર એ છે કે આરોપી તે ઇજાઓ માટે કોઈ પણ પ્રકારની સમજૂતી આપી શક્યો ન હતો અને તેથી તેણે એમ કહેવાનું પસંદ કર્યું હતું કે તેને આવી કોઈ ઇજા થઈ નથી.ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૨૨ ડૉ. નંદ કુમારની જુબાની પર અવિશ્વાસ કરવાનું અમારી પાસે કોઈ કારણ નથી.ઉપરોક્ત સંજોગો તરફ તેનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું ત્યારે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલ ખોટો જવાબ તે સંજોગોને તેને પ્રેરિત કરવામાં સક્ષમ બનાવે છે.આવી સ્થિતિમાં આવા ખોટા જવાબને સાંકળ પૂર્ણ કરવા માટે "મિસિંગ લિંક" પ્રદાન કરવા તરીકે પણ ગણી શકાય.

આરોપી સામે અન્ય ગુનાહિત સામગ્રી લોહીથી રંગાયેલા શર્ટની જમી છે.આ શર્ટ એફ. એસ. એલ. માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો. એફ. એસ. એલ. અહેવાલને એક્ઝિબિટ-પી-૧૫ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો હતો.અહેવાલ દર્શાવે છે કે વસ્તુ નંબર ૧ જે માનવ લોહીથી રંગાયેલ આરોપી પાસેથી જપ્ત કરાયેલ શર્ટ છે.

અગાઉ જણાવેલા પરિસરમાં, ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની સાથે સાથે નિર્દોષ જાહેર કરવાની નોંધમાં તથ્યોમાં પણ ગંભીર ભૂલ કરી છે.નિર્દોષ જાહેર કરવાના હાઈકોર્ટના આદેશને આથી રદ કરવામાં આવે છે.આરોપીની દોષિત ઠેરવવાના ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે.આરોપી કાંડા ગોપાલુડુ જમીન પર છે, તેના જમીન બોન્ડ અને જમીન રદ કરવામાં આવ્યા છે.તેને તાત્કાલિક કસ્ટડીમાં લેવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.એક મહિનાની અંદર પાલન.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલ મંજૂર.

બી.બી.બી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.